

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**

Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001

тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83

E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,

themis@minjust.gov.ua,

Web: <http://www.minjust.gov.ua>,

код згідно з ЄДРПОУ 00015622

**Голові Комітету Верховної
Ради України з питань
соціальної політики
та захисту прав ветеранів
Галині ТРЕТЬЯКОВІЙ**

**Щодо проєкту Закону
(реєстр. № 12129-1 від 31 жовтня 2024 року)**

Шановна Галино Миколаївно!

Міністерство юстиції України у зв'язку з Вашим листом від 06 листопада 2024 року № 04-30/12-2024/246221 опрацювало проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо професійного навчання», внесений на розгляд Верховної Ради України народним депутатом України Третяковою Г.М. (реєстр. № 12129-1 від 31 жовтня 2024 року) (далі – проєкт Закону), та в межах компетенції повідомляє таке.

1. Згідно з назвою проєкту Закону ним передбачається внести відповідні зміни до деяких законодавчих актів України *щодо професійного навчання*.

Водночас із змісту проєкту Закону вбачається, що запропоновані зміни стосуються не лише професійного навчання.

У зв'язку з викладеним назва проєкту Закону потребує перегляду.

2. Підпунктом 1 пункту 1 розділу I проєкту Закону пропонується статтю 1 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» (далі – Закон № 1533-III) *доповнити пунктами 1 та 2 і надати визначення термінів «безробітна особа», «вигодонабувач».*

Так, відповідно до зазначеного підпункту передбачається, зокрема, що *безробітна особа* – особа працездатного віку, котра, через відсутність роботи, не має заробітку або інших передбачених законодавством доходів, *зареєстрована у державній службі зайнятості* та перебуває в процесі пошуку роботи.

Водночас до запропонованого слід зазначити, що *стаття 1 Закону № 1533-III вже містить пункти 1 та 2*, якими визначено інші терміни.

Крім того, звертаємо увагу, що пунктами 2, 8 статті 1 Закону України «Про зайнятість населення» (далі – Закон № 5067-VI) вже надано визначення термінів «безробітний», «зареєстрований безробітний», які не узгоджуються з термінами, які передбачені проєктом Закону.

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 159961/14759-1-24/7.2.2 від 19.11.2024

Підписувач [Стефанішина Ольга Віталіївна](#)

Сертифікат [382367105294AF9704000000C3152B017D0FD302](#)

Дійсний з [06.09.2024 17:30:53](#) по [06.09.2026 17:30:53](#)

Так, відповідно до вказаних пунктів статті 1 Закону № 5067-VI *безробітний* – особа віком від 15 до 70 років, яка через відсутність роботи не має заробітку або інших передбачених законодавством доходів як джерела існування, готова та здатна приступити до роботи;

зарєєстрований безробітний – особа працездатного віку, яка зарєєстрована в територіальному органі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, як безробітна і готова та здатна приступити до роботи.

У зв'язку з наведеним підпункт 1 пункту 1 розділу I проєкту Закону потребує перегляду.

3. Абзацом двадцять третім частини четвертої статті 7 Закону № 1533-III в редакції проєкту Закону (абзац тридцять третій підпункту 2 пункту 1 розділу I проєкту Закону) передбачено, що право на отримання соціальних послуг та страхових виплат за цим Законом має *виключно вигодонабувач*.

Згідно з пунктом 2 частини першої статті 1 Закону № 1533-III в редакції проєкту Закону (абзац третій підпункту 1 пункту 1 розділу I проєкту Закону) *вигодонабувач* – застрахована особа працездатного віку, щодо якої сплачувались страхові внески та яка *відповідає встановленим вимогам статті 22 цього Закону* та є безробітною на час отримання страхової виплати.

До вказаного слід зазначити, що із запропонованих положень чітко не вбачається, яким саме вимогам статті 22 Закону № 1533-III має відповідати вигодонабувач, оскільки статтею 22 Закону № 1533-III визначено умови та тривалість виплати допомоги по безробіттю.

При цьому відповідно до частин першої, другої статті 6 Закону № 1533-III право на матеріальне забезпечення на випадок безробіття та соціальні послуги *мають застраховані особи*.

Право на забезпечення та соціальні послуги відповідно до цього Закону *мають також*:

молодь, яка закінчила або припинила навчання у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, звільнилася із строкової військової або альтернативної (невійськової) служби і яка потребує сприяння у працевлаштуванні на перше робоче місце у разі реєстрації в установленому порядку відповідних осіб як безробітних;

одинокі мати (батько), яка (який) здійснює догляд за дитиною з інвалідністю, та один з батьків, прийомних батьків, батьків-вихователів дитячого будинку сімейного типу, усиновитель, опікун, піклувальник дитини з інвалідністю підгрупи А, які відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» мають право на призначення надбавки на догляд за дитиною у разі реєстрації в установленому порядку відповідних осіб як безробітних.

У зв'язку з наведеним проєкт Закону потребує перегляду з метою уточнення терміна «вигодонабувач», а також в частині узгодження його положень з положеннями Закону № 1533-III.

4. Підпунктом 2 пункту 1 розділу I проекту Закону передбачається статтю 7 Закону № 1533-III викласти у новій редакції, зокрема, змінивши її назву на «Страхові виплати».

З огляду на те, що статтею 7 Закону № 1533-III в редакції проекту Закону передбачається визначити не лише види страхових виплат, а також і види соціальних послуг, назва статті 7 Закону № 1533-III в редакції проекту Закону потребує перегляду.

5. Підпунктом 2 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується викласти в новій редакції статтю 7 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», частиною другою якої передбачається, що Законом України про державний бюджет на відповідний рік встановлюються максимальні розміри страхових виплат, які можуть надаватися у формі грошових компенсацій, матеріальних благ або послуг.

До запропонованого слід зазначити.

5.1. Бюджетний кодекс України (далі – Кодекс) регулює, зокрема, відносини, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контроль за дотриманням бюджетного законодавства.

Предмет регулювання закону про Державний бюджет України визначений статтею 40 Кодексу.

При цьому статтею 40 Кодексу не передбачено визначення законом України про державний бюджет на відповідний рік максимальних розмірів страхових виплат, які можуть надаватися у формі грошових компенсацій, матеріальних благ або послуг.

У свою чергу частиною другою статті 4 Кодексу передбачено, що бюджетна система України і Державний бюджет України встановлюються виключно цим Кодексом та законом про Державний бюджет України.

Якщо іншим нормативно-правовим актом бюджетні відносини визначаються інакше ніж у цьому Кодексі, застосовуються відповідні норми цього Кодексу.

5.2. Абзацом четвертим підпункту 2 пункту 1 розділу I проекту Закону передбачається, що Законом України про державний бюджет на відповідний рік встановлюються максимальні розміри страхових виплат, які можуть надаватися у формі грошових компенсацій, матеріальних благ або послуг.

До запропонованого слід зазначити, що із змісту проекту Закону не вбачається, які страхові виплати будуть належати до компенсацій, які до матеріальних благ, а які до послуг.

Також звертаємо увагу, що вказані положення щодо запровадження максимального розміру страхових виплат у Законі України про державний бюджет може призвести до порушення передбаченого статтею 2 Закону № 1533-III принципу страхування на випадок безробіття, згідно з яким страхування на випадок безробіття здійснюється за принципом диференціації розмірів виплати допомоги по безробіттю залежно від страхового стажу та тривалості безробіття.

Слід зазначити, що згідно з частиною першою статті 23 Закону № 1533-III застрахованим особам, зазначеним у частині першій статті 22 цього Закону, *розмір допомоги по безробіттю визначається у відсотках до їх середньої заробітної плати (доходу)*, визначеної відповідно до порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затвердженого Кабінетом Міністрів України, *залежно від страхового стажу*, але не менше ніж мінімальний розмір допомоги по безробіттю, встановлений правлінням Фонду для цієї категорії осіб.

Також слід зазначити, що підпунктом 3³ розділу VIII «Прикінцеві положення» Закону № 1533-III встановлено, що під час дії воєнного стану максимальний розмір допомоги по безробіттю не може перевищувати розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня календарного року.

Враховуючи наведене, абзац четвертий підпункту 2 пункту 1 розділу I проєкту Закону потребує перегляду.

6. Підпунктом 2 пункту 1 та підпунктом 3 пункту 2 розділу I проєкту Закону пропонується внести зміни до частини другої статті 7 Закону № 1533-III та відповідно частини першої статті 30 Закону № 5067-VI та виключити окремі положення, якими передбачається надання ваучера для підтримання конкурентоспроможності деяких категорій громадян.

У зв'язку з викладеним відповідного перегляду потребують також пункт 4 частини першої та частини друга, третя статті 30 Закону № 5067-VI, якими регулюються питання щодо надання вказаного ваучера.

7. Підпунктом 2 пункту 1 розділу I проєкту Закону пропонується статтю 7 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» викласти у новій редакції, згідно з частиною четвертою якої видами соціальних послуг за цим Законом та Законом України «Про зайнятість населення» є, зокрема, перепідготовка за робітничою професією; підготовка за спеціальністю для здобуття ступеня магістра на основі ступеня бакалавра або магістра, *здобуття* за іншою спеціальністю; підготовка на наступному рівні освіти, за винятком третього освітньо-наукового або освітньо-творчого рівня вищої освіти; спеціалізації та підвищення кваліфікації відповідно до статті 30 Закону України «Про зайнятість населення», що сприяє розширенню професійних можливостей, адаптації до нових умов ринку праці та підвищенню шансів на працевлаштування.

Водночас Законом України «Про зайнятість населення» вживається термінологія «здобуття ступеня магістра на основі ступеня бакалавра або магістра, *здобутого* за іншою спеціальністю».

Враховуючи наведене, зазначене положення проєкту Закону у цій частині потребує доопрацювання.

8. Підпунктом 3 пункту 2 розділу I проєкту Закону передбачається викласти в новій редакції частину першу статті 30 Закону № 5067-VI та змінити категорії осіб, які мають право на одноразове навчання шляхом перепідготовки

за робітничою професією, здобуття ступеня магістра на основі раніше здобутого ступеня бакалавра або магістра з іншої спеціальності, підготовки на наступному рівні освіти (крім третього (освітньо-наукового або освітньо-творчого) рівня вищої освіти), спеціалізації чи підвищення кваліфікації.

При цьому пунктом 2 частини першої статті 30 Закону № 5067-VI в редакції проекту Закону передбачається, що право на навчання надається особам, звільненим з військової служби (за винятком строкової служби) та інших військових формувань, утворених відповідно до закону.

Водночас на сьогодні відповідно до пункту 2 частини першої статті 30 Закону № 5067-VI таке право мають також особи, звільнені зі служби в органах внутрішніх справ, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, органів і підрозділів цивільного захисту, податкової міліції, Бюро економічної безпеки України або *Державної кримінально-виконавчої служби України* у зв'язку із скороченням чисельності, штату або за станом здоров'я до досягнення ними встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» пенсійного віку, за наявності вислуги не менше 10 років, які не набули права на пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

У зв'язку з наведеним та з метою недопущення звуження категорії осіб, які мають право на вказану вище соціальну послугу, частина перша статті 30 Закону № 5067-VI в редакції проекту Закону потребує перегляду.

9.3 метою забезпечення узгодження положень проекту Закону з положеннями законів України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Службу безпеки України», «Службу зовнішньої розвідки України», «Про Державну прикордонну службу України», згідно з якими військовослужбовцями, які проходять військову службу, можуть комплектуватись як військові формування, утворені відповідно до законів України, так і *правоохоронні органи та розвідувальні органи України*, а також Закону України «Про правовий режим воєнного стану», згідно з яким воєнний стан – це особливий правовий режим, *що вводитьься* в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, пропонуємо у підпункті 3 пункту 2 розділу I проекту акта:

в абзаці шостому слова «та інших військових формувань утворених відповідно до закону» виключити;

в абзаці одинадцятому слова «під час воєнного стану в Україні або на окремих її територіях» замінити словами «під час дії воєнного стану, введеного в Україні або в окремих її місцевостях».

10.3 метою забезпечення вживання у проекті Закону єдиної термінології його положення потребують доопрацювання у частині вживання слів «збройної агресії проти України» та «військової агресії».

11. Проект Закону в частині слів «третього освітньо-наукового або освітньо-творчого рівня вищої освіти», «Державних стандартів надання освітніх послуг», «визнання результатів неформального та інформального навчання», «професійну освіту» не узгоджується з термінологією законодавства України про освіту, якою вживаються терміни «третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень вищої освіти», «стандарти освіти», «визнання результатів навчання осіб (зокрема, здобутих шляхом неформальної чи інформальної освіти)», «професійна (професійно-технічна) освіта».

12. Проектом Закону змінюється підхід до фінансування страхових виплат, а також передбачаються додаткові види соціальної підтримки, які покриватимуться за рахунок державного бюджету.

Водночас розробниками не надано фінансово-економічних розрахунків і обґрунтувань щодо обсягу коштів, необхідних для реалізації запропонованих змін, а також джерел покриття видатків.

Відсутність належного фінансування запропонованих гарантій призведе до утворення заборгованості та відповідно може спричинити звернення осіб до судових органів, а невиконання рішень національних судів у зв'язку з відсутністю необхідних коштів – звернення до Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд).

У рішенні у справі «Бурмич та інші проти України» від 12 жовтня 2017 року Велика палата Європейського суду виключила із списку заяв, що підлягають розгляду, 12143 заяви проти України та встановила, що порушення прав, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, свідчать про наявність в Україні системної проблеми тривалого невиконання рішень національних судів, винесених проти держави. Ця проблема спричинена наявністю у національному законодавстві соціальних гарантій, які не забезпечені належними фінансовими ресурсами, а також відсутністю належного фінансування на виплату заборгованості минулих років.

У зв'язку з викладеним Комітет міністрів Ради Європи закликав Україну покращити планування бюджетного процесу, зокрема шляхом забезпечення відповідності між положеннями бюджетного законодавства та платіжними зобов'язаннями держави.

Комітет міністрів Ради Європи також закликав Україну дотримуватись бюджетних обмежень при прийнятті законів з тим, щоб попередити утворення заборгованості, винесення та відповідно невиконання рішень національних судів проти держави.

Таким чином, Європейський суд і Комітет міністрів Ради Європи наголошують, що держава має надавати такі гарантії, які може забезпечити наявними фінансовими ресурсами.

Водночас зазначаємо, що на офіційному вебсайті Верховної Ради України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення конкурентоспроможності на ринку праці

шляхом професійного навчання» (реєстр. № 12129 від 16 жовтня 2024 року), поданий Кабінетом Міністрів України, який також спрямований на підвищення конкурентоспроможності на ринку праці деяких категорій осіб шляхом професійного навчання і сприяння їх зайнятості та містить фактично аналогічні зміни до законів України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» та «Про зайнятість населення».

Також вважаємо, що для вироблення остаточної позиції щодо проєкту Закону слід враховувати позиції Міністерства економіки України та Міністерства фінансів України.

З повагою

**Віце-прем’єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України –
Міністр юстиції України**

Ольга СТЕФАНШИНА